

DE EERSTE WAARNEMINGEN OP DEN TOP VAN DEN MONTBLANC.

Het groote wonder is verricht: op den top van den Montblanc, 4860 meters boven de oppervlakte der zee, is een observatorium opgericht, soliede genoeg om de onguurheden van het weer in dat onherbergzaam oord te weêrstaan en de eerste waarnemingen zijn er verricht. En dat door iemand, wien iedereen den laatste zou noemen onder hen, die ooit in hun leven kans hebben dien top te bereiken: door den heer JANSSEN, een man wiens beide beenen verlamd zijn. Men moet de ijsselijkheden kennen, die, van de Grands-Mulets te beginnen, aan een beklimming van den Montblanc zijn verbonden, men moet langs de haast loodrechte ijswanden van den Corridor minstens twee uren lang klimmende zijn geweest, op een trap, door den gids in die wanden gehakt bij het stijgen, om *niet* te begrijpen hoe die grijsaard, die langs de straten van Parijs in een wagentje wordt voortgekruid, in zijn slede ooit boven is gekomen. Toch kwam hij er nu al voor de derde maal, thans om er de bekroning te aanschouwen van zijn lievelingsdenkbeeld: een observatorium op den top van den Montblanc. Een telegram aan zijn medelid van de Academie, den heer BISSCHOFFSHEIM, den 12^{en} Sept. l.l. te Chamonix aangeboden, bracht het eerste bericht van dit merkwaardig feit te Parijs en stelde een brief in 't vooruitzicht, waarin bizonderheden zouden worden meegedeeld.

Die brief behelst wat hier volgt; hij is gericht aan de Parijsche Academie en vangt aan met een verontschuldiging of liever met een uiteenzetting, waarom niet dat geleerde lichaam ook de eerste tijding ontving. » *La raison en est simple. Membre de l'Académie des Sciences, je désirais avant tout, lui donner des nouvelles d'ordre scientifique.* »

In bizonderheden omtrent de bezwaren van de beklimming treedt de schrijver niet; alleen zegt hij, dat die daardoor grooter waren dan gewoonlijk, dat de lange, warme zomer de ijsvelden van hun sneeuwdek had ontdaan en de geweldige spleten, die hen doorkruisen, had blootgelegd. Iets gansch nieuws was daarbij het gebruik van sneeuwtakels om den verminkten reiziger in zijne slede naar boven te trekken; naar het zeggen van de gidsen was de gletscher dit jaar in een zoo

slechten toestand, dat men er zonder die takels niet zou zijn gekomen.

Men vertrok op Vrijdag den 8^{en} September, des morgens om zeven uur van Chamonix en kwam op Maandag den 11^{en}, 's namiddags om half drie, op den top. » *L'observatoire se dressait devant nous.* »

De schrijver treedt nu in eenige bijzonderheden omtrent den bouw van dit observatorium en omtrent de waarschijnlijkheid, dat op de harde, weinig zich bewegende ijsvelden, die den top bedekken, niet spoedig verplaatsingen van den bodem, waarop het staat, groote herstellingen zullen noodzakelijk maken. Alleen gaf hij er zijn ongenoegen over te kennen, dat de aannemer de wanden niet zoo diep in de sneeuw had ingelaten, als was overeengekomen.

Zoo spoedig mogelijk wenschte de merkwaardige man van zijn stoute onderneming de vruchten te plukken; wat karakteristiek is: de instrumenten waren mede naar boven genomen, de levensmiddelen daarentegen had men op den Rocher-Rouge gelaten. Dat bracht aanvankelijk in groote verlegenheid; want van Dinsdag op Donderdag was het daar boven zulk een weér, dat men evenmin er aan kon denken om van de meêgebrachte instrumenten gebruik te maken, als om neér te dalen ten einde de achtergelaten levensmiddelen te halen. Des Donderdags echter werd het prachtig weér en kon de heer JANSSEN zijne waarnemingen beginnen.

Hoofdzakelijk hadden die ten doel, wat reeds jaren lang door dien geleerde werd beoogd: het bepalen van het aandeel, dat de dampkring heeft aan de strepen in het zonnenspectrum, bij name aan de zoogenaamde zuurstofstrepen-groep B.

Een nieuw instrument, een spectroscop van ROWLAND, een geschenk van deze aan den onvermoeiden onderzoeker, stelde hem daartoe uitnemend in staat, daar het de strepengroep B zóó in hare onderdeelen ontleedt, dat geene verandering daarin den waarnemer ontgaat. Deze omstandigheid is van buitengewoon groot belang, omdat men op de samenstelling van die groep een oordeel kan vestigen omtrent de mate, waarin de verminderende invloed van onzen dampkring zich doet gevoelen als men hooger stijgt, en daardoor de conclusie te wettigen, dat aan de grenzen van den dampkring die groep geheel verdwijnen zal.

De groep B bestaat uit dubbele strepen, die naar de zijde van de minste breekbaarheid verflauwen en men had reeds vroeger waargenomen, dat de zwakste dubbel en achtereenvolgens verdwijnen naarmate men stijgt, dat wil zeggen, naarmate de absorbeerende werking van den dampkring op het zonnelicht zwakker wordt. Zoo komen op de kaarten, die aangeven hoe die groep er in de vlakke, op het niveau

der zee, uit ziet, behalve wat men het hoofd van groep B noemt, dertien à veertien van die dubbelen voor. Maar te Chamonix, op een hoogte van 1050 meters, is de dertiende dubbele reeds moeielijk meer te onderscheiden en aan de Grands-mulets, op een hoogte van 3050 meters, kan men nog hoogstens de twaalfde zien.

»Enfin, au sommet du Montblanc je ne pouvais guère dépasser »le huitième,» zegt de schrijver en hij vestigt de aandacht op het wonderlijk samentreffen dat $\frac{430}{760} \times 13 = 7.4$, dat wil zeggen: het product van de verhouding der dampkringsdrukking op den top van den Montblanc tot de normale en het aantal dubbelen in de vlakke, juist bijna het aantal der op dien top zichtbare dubbelen is. v. d. V.